

V. BOLUM

6- DERS KİTAPLARIYLA İLGİLİ MEVCUT DURUM

a) Öğrenci Sayımız

Ülkemizde 1996/97 öğretim yılı verilerine göre ilk ve orta dereceli okullarımızdan toplam olarak 11.862.404 öğrenci bulunmaktadır. Nüfusumuzun her yıl aşırı düzeyde artması nedeniyle 2.000 yıllardan ilk ve orta öğretimdeki öğrenci sayısının 15.000.000'u aşacağı söylenebilir.

b) Ders Kitabı İhtiyacı

Öğrencilerimiz ilköğretimde her öğretim yılında ortalama olarak 3-5 adet liselede ortalama 7-8 adet ders kitabı kullanmaktadır. Bu duruma göre öğrenci başına yaklaşık 6 ders kitabı kullanıldığı görülmektedir.

$$6 \text{ kitap} \times 12.000.000 \text{ öğrenci} = 72.000.000$$

adet ders kitabı her yıl ihtiyaçtır ve tüketilmektedir.

(Bu sayıları Anadolu Liselerinin ve Süper Liselerin hazırlık sınıflarındaki yabancı dil kitapları dahi edilmemiştir. Yabancı dil hazırlık kitaplarının yıllık ithalatı 15.000.000 USD'dir.)

c) Ders Kitaplarının Pazarı

1997 Fiyatlarına göre en ucuz ders kitabı ortalama olarak 200.000 TL. fiyatlar 700.000 TL.'ye kadar çıkabilmektedir. En ucuz ve en pahalı kitapların ortalaması alındığı zaman bir ders kitabının en düşük 300.00.0 TL.dir. Buna göre

$$300.000 \text{ TL.} \times 72.000.000 \text{ öğrenci} = 21.6 \text{ trilyon}$$

TL.lik bir pazarın varlığı ortaya çıkmaktadır.

Bu rakamı devletin 1997 bütçesinden çeşitli bakanlık ve kuruluşlara ayırdığı bütçe paylarıyla karşılaştırsak ortaya çıkan tablo oldukça ürkütücü ve düşündürücüdür.

Kuruluş	1997 bütçesi (TL.)
TBMM	24.1 Trilyon
Cumhurbaşkanlığı	7.2 Trilyon
Kültür Bakanlığı	26.3 Trilyon
Dışişleri Bakanlığı	39.5 Trilyon
Diyanet İşleri Başkanlığı	47.1 Trilyon
Tarım Bakanlığı	43.2 Trilyon

d) Pazar Paylaşımı ve Rüşvet

Ders kitabı pazarındaki 21,6 Trilyon TL. bazı bakanlıkların bütçelerine yakın bir rakamdır. Bu denli büyük bir pazarın varlığı bu piyasayı paylaşmak için mücadele eden yayınevlerinin iştahını da kabarttığı da bir gerçektir. Bu yüzden yayın evlerinin pazardan pay kapma amacıyla milyarlarca lirayı rüşvet olarak dağıttıkları bilinmektedir.

"9 dağıtım evinin birleşerek 20 yayıncı ile ortak protokol imzalaması, dışarıda kalan yayınevleri tarafından tekeli yapılaşma olduğu gerekçesiyle eleştiriliyor."²⁷

Bu durum Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da 7 Ekim 1996 tarih ve 2463 sayılı Tebliğler Dergisinde şu şekilde dile getirilmiştir. "*Kitap seçimindeki usulsüzlükler, rüşvet, veli yakınmaları ve yayınevlerinden gelen istekler*"

Yayınevlerinin ders kitabı piyasasında dağıttığı rüşvetin bir bölümünün Talim ve Terbiye Kurulu üyelerine, bir bölümü İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bir bölümü okul müdür ve yöneticilerine dağıtıldığına dair yaygın bir kanı oluşmuştur.

e) Ders Kitaplarının Seçimi

Şimdiye kadar okul kitaplarının seçiminde MEB şöyle bir yöntem uygulamaktaydı: Talim Terbiye Kurulunca onaylanmış kitapların listeleri Tebliğler Dergisinde yayınlanır okullardaki zümre ve branş öğretmenleri bu listede yayınlanan kitaplardan herhangi birini seçerek velilere duyururdu. Bu durum bir takım sızlanma ve şikayetlere yol açmaktaydı.

MEB velilerden gelen şikayet ve yakınmaları dikkate alarak 7 Ekim 1996 tarih ve 2463 sayılı Tebliğler Dergisinde "*öğrenci ve veliler Tebliğler Dergisinde yayınlanan kitaplardan istediğini satın alır.*" şeklinde bir uygulama başlatmışsa da bunun sorunları çözmediği ve yeni sorunlara yol açacağı uygulamalar sonucunda da görülecektir.

²⁷ Posta Gazetesi 12 Ağustos 1997